

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ИЗВЕШТАЈ ОД ИСТРАЖУВАЊЕТО

***Позитивни обврски за земјите-членки
според членот 10 за заштита на
новинарите и за спречување на
неказливоста***

ГЕРМАНСКА ФОНДАЦИЈА
ЗА МЕГУНАРОДНА ПРАВНА
СОРАБОТКА

Stabilitätspakt für Südosteuropa
Gefördert durch Deutschland
Stability Pact for South Eastern Europe
Sponsored by Germany

Ги молиме издавачите и организациите што сакаат да го умножат овој извештај (или негов превод) во печатена или во електронска форма да се обратат на следнава адреса за е-пошта: publishing@echr.coe.int заради добивање натамошни инструкции.

© Совет на Европа/Европски суд за човекови права, декември 2011 година

Извештајот е изработен од страна на Одделот за истражување само на англиски јазик и не е обврзувачки за Судот. Тој може да се преземе од следната веб-страница: www.echr.coe.int (Case-Law/Case-Law Analysis/Case-law research reports).

Овој превод е објавен со согласност на Советот на Европа и на Европскиот суд за човекови права и е во исклучителна одговорност на Германската фондација за меѓународна правна соработка (Deutsche Stiftung für internationale rechtliche Zusammenarbeit e.V., скратено ИПЗ) или на преведувачот.

СОДРЖИНА

ОПШТИ НАЧЕЛА ЗА ПОЗИТИВНИТЕ ОБВРСКИ.....	11
ПОЗИТИВНИ ОБВРСКИ СПОРЕД ЧЛЕНОТ 10	11
КЛУЧНА СУДСКА ПРАКТИКА ЗА ПОЗИТИВНИТЕ ОБВРСКИ СПОРЕД ЧЛЕНОТ 10	13
<i>Фуентес Бобо против Шпанија</i> , бр. 39293/98, § 38, 29 февруари 2000 година	13
<i>Озгур Гундем против Турција</i> , бр. 23144/93, §§ 42-43, ЕСЧП 2000-III	13
<i>Еплбај и други против Обединетото Кралство</i> , бр. 44306/98, ЕСЧП 2003-VI	13
<i>Динк против Турција</i> , бр. 2668/07 и други, § 137, 14 септември 2010 год.....	14
<i>Паломо Санчез и други против Шпанија [GC]</i> , nos. 28955/06 и други, § 60, 12 септември 2011 год.	15
РЕЛЕВАНТНИ ИЗВАДОЦИ ОД СУДСКАТА ПРАКТИКА	16
<i>Фуентес Бобо против Шпанија</i> , бр. 39293/98, § 38, 29 февруари 2000 година	16
<i>Озгур Гундем против Турција</i> , бр. 23144/93, §§ 42-43, ЕСЧП 2000-III	16
<i>Еплбај и други против Обединетото Кралство</i> , бр. 44306/98, §§ 42-43 и 47-49, ЕСЧП 2003-VI	17
<i>Динк против Турција</i> , бр. 2668/07 и други, §§ 106-108 и 137-138, 14 септември 2010 година	19
<i>Паломо Санчез и други против Шпанија [GC]</i> , бр. 28955/06, 28957/06, 28959/06 и 28964/06, §§ 58-62, 12 септември 2011 година	21
ПРИЛОГ – Список на пресуди и одлуки што се цитирани во извештајот.....	22

Предговор

кон преводот на македонски јазик на „Извештај од истражувањето – позитивни обврски според членот 10 од Конвенцијата“

Овој извештај од истражувањето е објавен од страна на Европскиот суд за човекови права во 2011 год. и се однесува на позитивните обврски за земјите-членки според членот 10 за заштита на новинарите и за спречување на неказнивоста (Оригиналната англиска верзија на овој водич ќе ја најдете на интернет, на www.echr.coe.int“Case-Law/Case-Law Analysis/Case-law research reports“).

Целта на преводот на македонски јазик е да се зголемат знаењата за оваа важна материја, а со тоа и заштитата на човековите права.

Затоа, целна група на оваа публикација не се само правниците од сите професионални групи, како и студентите по право, а пред сè адвокатите, туку и сите оние кои евентуално се засегнати со повреда на нивните права што произлегуваат од членот 10 на ЕКЧП, но и оние кои работат со такви потенцијално засегнати лица. Притоа, особено важна целна група се и новинарите и претставниците на медиумите и судиите, кои се занимаваат со случаи во кои е повредена слободата на изразувањето.

Преводот на македонски јазик на овој извештај од истражувањето, како и печатењето на оваа книга беа овозможени од страна на Германската фондација за меѓународна правна соработка, регистрирано здружение (скратено: ИРЗ). ИРЗ, која во 1992 година, по налог на Германската сојузна влада ја почна својата дејност во Источна Европа како организација што е специјализирана во областа на меѓународното правно советување, денес е активна во голем број држави, сè до Азија и до Северна Африка. Во Македонија таа е активна од 2000 година, како дел од германскиот придонес кон Пактот за стабилност на Југоисточна Европа (Дополнителни информации за ИРЗ може да се најдат на германски, англиски, руски и на арапски јазик на www.irz-stiftung.de).

Оваа книга не е првата соработка меѓу Советот на Европа и ИРЗ на полето на правните публикации. Пример за една поранешна соработка се двата коментара кон Законот за парничната постапка и кон Законот за извршната постапка, кои се важечки во Босна и Херцеговина, кои настанаа во 2005 година, во рамките на еден заеднички проект на Советот на Европа со Европската комисија, со содржинско и финансиско учество на ИРЗ, и кои наидоа на широка распространетост меѓу правниците во земјата. Во Македонија оваа

ПОЗИТИВНИ ОБВРСКИ ЗА ЗЕМЈИТЕ-ЧЛЕНКИ СПОРЕД ЧЛЕНОТ 10 ЗА ЗАШТИТА НА
НОВИНАРИТЕ И ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА НЕКАЗНИВОСТА

соработка почна со преводот на „Практичен водич за критериумите за допуштеноста“. Покрај тоа, во рамките на ваквата соработка се преведуваат публикации за Европскиот суд за човекови права, за неговата судска практика и општо за Европската конвенција за човекови права на различните јазици на Југоисточна Европа.

ИРЗ им се заблагодарува на Европскиот суд за човекови права и на Советот на Европа за соработката и за добиената дозвола за изработување превод и за објавување на оваа публикација. Покрај тоа, ИРЗ му должи голема благодарност на Сојузното министерство за правда и на Министерството за надворешни работи, кои ја поддржуваат нејзината дејност во Југоисточна Европа со средства на Пактот за стабилност. Оваа публикација не би била можна без овие две министерства. Особено треба да се истакнат и Германската амбасада во Македонија и германскиот амбасадор, нејзината екселенција Гудрун Штајнакер, кои активно ја следат и ја поддржуваат активноста на ИРЗ во Македонија.

Покрај тоа, авторот на овој предговор ја користи оваа пригода најсрдечно да му се заблагодари на г. Лајф Берг, раководителот на Одделот за јавни информации и за публикации за судската практика при Европскиот суд за човекови права во Стразбур, како и на неговата соработничка Оливија Штази, за добрата и конструктивна соработка. Исто така, тој би сакал да им се заблагодари на г-ѓа Наташа Андреевска-Томовска, која го изработи преводот на македонски јазик, на г. Александар Спасов, кој се погрижи за правната лектура, како и на Драгана Радисавлевиќ и на Дана Трајчев-Божиќ, кои учествуваа во подготовките на оваа публикација како координатори на проект при ИРЗ во Бон.

Бон, февруари 2014 година

Д-р Штефан Пирнер

Адвокат

Регионален проектен раководител за

„Југоисточна Европа – Централен регион“

(Босна и Херцеговина, Македонија, Црна Гора и Србија) при Фондацијата ИРЗ

Vorwort

zur mazedonischen Übersetzung des

„Forschungsberichts über die positiven Verpflichtungen gemäß

Art. 10 der Konvention“

Das vorliegende Buch enthält die Übersetzung des „Forschungsberichts über die positiven Verpflichtungen gemäß Art. 10 der Konvention“, den der Europäische Gerichtshof für Menschenrechte im Jahr 2011 herausgab, und der die positiven Verpflichtungen der Mitgliedstaaten aufgrund Artikel 10 zum Schutz von Journalisten und zur Verhinderung einer Straflosigkeit betrifft (Die englische Originalversion finden Sie im Internet unter www.echr.coe.int „Case-Law/Case-Law Analysis/Case-law research reports“).

Ziel der Übersetzung in das Mazedonische ist es, die Kenntnisse über diese wichtige Materie und damit den Schutz der Menschenrechte zu erhöhen.

Zielgruppe dieser Veröffentlichung sind deshalb nicht nur Juristen aller Berufsgruppen sowie Jurastudenten und insbesondere Rechtsanwälte, sondern alle diejenigen, die möglicherweise von einer Verletzung ihrer Rechte aus Art. 10 EMR betroffen sind, oder aber mit potentiellen Betroffenen zu tun haben. Eine wichtige Zielgruppe dabei sind auch Journalisten und Pressevertreter und Richter, die mit Fällen, in denen die Freiheit der Meinungsäußerung betroffen ist, befasst sind.

Die Übersetzung dieser Publikation in das Mazedonische sowie der Druck dieses Buches wurden durch die Deutsche Stiftung für internationale rechtliche Zusammenarbeit e.V. (kurz: IRZ) ermöglicht. Die IRZ, die 1992 ihre Tätigkeit als spezialisierte Organisation im Bereich der internationalen Rechtsberatung im Auftrag der Deutschen Bundesregierung in Osteuropa aufnahm, ist heute in einer Reihe von Staaten, bis hin nach Asien und Nordafrika, tätig. In Mazedonien ist sie seit dem Jahr 2000 als Teil des deutschen Beitrags zum Stabilitätspakt für Südosteuropa aktiv (Weitere Informationen zur IRZ finden sich in deutscher, englischer, russischer und arabischer Sprache unter www.irz-stiftung.de).

Das vorliegende Buch ist nicht die erste Kooperation zwischen dem Europarat und der IRZ im Bereich juristischer Publikationen. Ein Beispiel früherer Zusammenarbeit sind die beiden Kommentare zu den in Bosnien und Herzegowina geltenden Zivilprozess- und Zwangsvollstreckungsgesetzen, die im Jahre 2005 in einem Gemeinschaftsprojekt des Europarats mit der Europäischen Kommission unter inhaltlicher und finanzieller Beteiligung der IRZ entstanden sind, und die eine erhebliche Verbreitung unter den Juristen des Landes gefunden haben. Bezüglich

Mazedoniens begann diese Zusammenarbeit mit der Übersetzung des „Leitfadens zu den Zulässigkeitsvoraussetzungen“. Außerdem arbeitet man bei der Übersetzung sonstiger Publikationen über den Europäischen Gerichtshof für Menschenrechte, dessen Rechtsprechung und über die Europäische Menschenrechtskonvention allgemein in verschiedene Sprachen Südosteuropas zusammen.

Die IRZ dankt dem Europäischen Gerichtshof für Menschenrechte und dem Europarat für die Zusammenarbeit und die Erlaubnis zur Übersetzung und Veröffentlichung der vorliegenden Publikation. Außerdem schuldet die IRZ dem Bundesministerium der Justiz sowie dem Auswärtigen Amt, das die Tätigkeit der IRZ in Südosteuropa mit Mitteln aus dem Stabilitätspakt unterstützt, großen Dank. Ohne diese beiden Ministerien wäre die vorliegende Publikation nicht möglich gewesen. Besonders hervorzuheben ist auch die deutsche Botschaft in Mazedonien und die deutsche Botschafterin I.E. Gudrun Steinacker, die die Tätigkeit der IRZ in Mazedonien aktiv begleiten und unterstützen.

Außerdem möchte der Verfasser dieses Vorwortes die Gelegenheit nutzen, Herrn Leif Berg, Head of the Case-Law Information and Publication Division des Europäischen Gerichtshofs für Menschenrechte in Straßburg, sowie seiner Mitarbeiterin Olivia Stasi herzlich für die allseits gute und konstruktive Zusammenarbeit zu danken. Gleiches gilt für Frau Nataša Andreevska-Tomovska, die die Übersetzung des Mazedonischen erstellte, Herrn Aleksandar Spasov, der das juristische Lektorat besorgte, sowie Dragana Radisavljević und Dana Trajcevožić, die die vorliegende Publikation als Projektmanagerinnen bei der IRZ in Bonn mitvorbereitet haben.

Bonn, im Februar 2014

Dr. Stefan Pürner

Rechtsanwalt

Bereichsleiter für „Südosteuropa Mitte“

(Bosnien und Herzegowina, Mazedonien, Montenegro und Serbien) bei der IRZ

Preface
to the Macedonian Translation of the
“Research report on positive obligations under Article 10 of the
Convention”

This Research report was published by the European Court of Human Rights in 2011 and concerns positive obligations of Member States under Article 10 to protect journalists and prevent impunity (For the original English version of the report please see www.echr.coe.int “Case-Law/Case-Law Analysis/Case-law research reports”).

The Macedonian translation aims at raising knowledge of this significant matter, and by extension, of the protection of human rights.

This publication therefore is targeted not only at legal experts of all professional groups as well as law students, and in particular at attorneys at law, but also at all those eventually concerned with violation of their rights resulting from article 10 of ECHR, as well as all those working with such potentially concerned persons. Additionally, an important target group presents journalists and media representatives and judges who handle cases where freedom of expression is concerned.

The Macedonian translation of this Research report and the printing of this book were funded by the German Foundation for International Legal Cooperation (briefly: IRZ). The IRZ, which started its activities in Eastern Europe in 1992 as an organisation specializing in international legal advice acting on behalf of the German Federal Government, is now operating in many different states, including Asia and Northern Africa. It has been active in Macedonia since 2000 within the German contribution to the Stability Pact for South East Europe (Further information on the IRZ is available in German, English, Russian and Arabic on www.irz-stiftung.de).

This guide is not the first cooperation between the Council of Europe and the IRZ within the field of legal publications. One example of earlier cooperation are the two commentaries on the Laws on civil procedure and coercive execution applicable in Bosnia and Herzegovina published in 2005 within a joint project of the Council of Europe and the European Commission, in which the IRZ was involved both with regard to contents and funding. The commentaries have become well known among the law experts in Bosnia and Herzegovina. The Macedonian translation of the “Practical Guide on Admissibility Criteria” marked the beginning of this cooperation, within which publications on the European

Court of Human Rights, its case-law and the European Convention on Human Rights in general are translated into various languages of South East Europe.

The IRZ would like to thank the European Court of Human Rights and the Council of Europe for their cooperation and for their permission to translate and publish this guide into Macedonian. The IRZ also owes particular gratitude to the Federal Ministry of Justice as well as to the Federal Foreign Office for supporting the IRZ's work in South East Europe with funds from the Stability Pact. This publication would not have been possible without the support of these two ministries. We would especially like to mention the German Embassy in Macedonia and the German Ambassador Her Excellency Gudrun Steinacker who have been supporting and actively assisting the IRZ's activities in Macedonia.

The author of this preface would furthermore like to express his appreciation to Mr. Leif Berg, Head of the Case-Law Information and Publications Division of the European Court of Human Rights in Strasbourg, as well as to his assistant Olivia Stasi. He would also like to thank Nataša Andreevska-Tomovska, who translated the guide into Macedonian, Aleksandar Spasov, who did the legal editing, as well as Dragana Radisavljević and Dana Trajčev-Božić, who were involved in the preparation of this publication as project managers of the IRZ in Bonn.

Bonn, February 2014

Dr. Stefan Pürner

Attorney at law

Head of Section for "South East Central"

(Bosnia and Herzegovina, Macedonia, Montenegro and Serbia) of the IRZ

ОПШТИ НАЧЕЛА ЗА ПОЗИТИВНИТЕ ОБВРСКИ

- Судот тврдеше дека, иако суштинската цел на многу одредби на Конвенцијата е да се заштити поединецот од произволно мешање од страна на јавните власти, можно е да постојат и *позитивни* обврски својствени во ефективна смисла за засегнатите права. Вистинското, ефикасно остварување на определени слободи не зависи само од обврската на државата да *не* се меша, туку може да бидат потребни позитивни мерки на заштита дури и во сферата на односите помеѓу поединците.
- Судот одлучи дека таквите обврски може да се појават во согласност со *членот 2* (види, на пример, *McCann and Others v. the United Kingdom*, § 161, и *Osman v. the United Kingdom*, §§ 115-117) и *членот 3* (види *Assenov and Others v. Bulgaria*, §102), како и во согласност со *членот 8* (види, меѓу другото, *Gaskin v. the United Kingdom*, §§ 42-49) и *членот 11* (види *Plattform "Ärzte für das Leben" v. Austria*, § 32).
- Како Судот оценува дали постои позитивна обврска?
- Мора да се има предвид правичната рамнотежа која треба да биде воспоставена меѓу општиот интерес на заедницата и интересите на поединецот.
- Опсегот на оваа обврска ќе се разликува, имајќи ја предвид разновидноста на ситуациите што постојат во државите договорнички, тешкотиите кои настануваат при одржувањето на редот во современите општества и одлуките што мора да се донесат во однос на приоритетите и ресурсите.
- Обврската не смее да се толкува на начин што ќе им наметне невозможен или несразмерен товар на државните органи (види, меѓу многу други одлуки, *Rees v. the United Kingdom*, § 37, и *Osman* цитирана погоре, § 116).

ПОЗИТИВНИ ОБВРСКИ СПОРЕД ЧЛЕНОТ 10

- Позитивна обврска може, исто така, да произлезе според членот 10. Тоа е од причина што Судот потсетува дека клучната важност на слободата на изразување е еден од предусловите за функционална демократија и дека државите мора да се погрижат дека

поединците ќе можат ефективно да го остварат правото на меѓу-себна комуникација.

- Во таа смисла, Судот може да се повика на членот 10 не само за вертикалните односи туку и за хоризонталните (*Drittwirkung*). Судската одлука во спор меѓу приватни лица, исто така, се смета за мерка на државата (види ја недамнешната пресуда на Големиот судски совет *Palomo Sánchez and Others v. Spain* [GC], § 60).
- Судот често ја истакнува фундаменталната улога на слободата на изразувањето во демократското општество, особено кога, преку печатот, служи за пренесување на информации и идеи од општ интерес, кои јавноста има право да ги добие (види, на пример, *mutatis mutandis*, *Observer and Guardian v. the United Kingdom*, § 59, и *Informationsverein Lentia and Others v. Austria*, § 38). Таквата обврска не може да биде успешно исполнета, освен ако таа е втемелена во начелото за плурализам, чиј најголем гарант е државата.
- При одлучувањето дали постои позитивна обврска според членот 10 мора да се има предвид видот на правата на изразување кои се засегнати; нивната способност да придонесат за јавни дебати; природата и опсегот на ограничувањата на правата на изразување; можноста за алтернативни места за нивно изразување; и тежината на спротивставените права на другите или на јавноста (види *Appleby and Others v. the United Kingdom*, §§ 42-43 и 47-49).
- Судот несомнено утврди дека се создава позитивна обврска за државата да го заштити правото на слободно изразување, обезбедувајќи разумна можност да се оствари правото на одговор и можност да се оспори одбивањето од страна на весникот да поднесе тужба за остварување на правото на одговор пред судот (види *Melnychuk v. Ukraine* (dec.), бр. 28743/03, ЕСЧП 2005-IX).
- Покрај тоа, Судот истакна дека државите треба да создадат поволни услови за учество во јавна дебата од страна на сите засегнати лица, овозможувајќи им без страв да ги изразат своите мислења и идеи (види *Dink v. Turkey*, § 137).
- Концептот за позитивна обврска претполага поголема важност во врска со секакво насилство или закани за насилство упатени од страна на приватни лица против други приватни лица, какви што се

новинарите, кои го остваруваат правото на слобода на говор (види *Özgür Gündem v. Turkey*, §§ 42-43).

КЛУЧНА СУДСКА ПРАКТИКА ЗА ПОЗИТИВНИТЕ ОБВРСКИ СПОРЕД ЧЛЕНОТ 10

Фунтес Бобо против Шпанија, бр. 39293/98, § 38, 9 февруари 2000 година

Жалителот беше отпуштен од страна на Шпанската телевизија (TVE) затоа што го критикувал нејзиното раководство, а тоа го сторил за време на радиоемисија. Како одговор на владиниот аргумент дека TVE била правно лице, Судот утврди дека поради нејзината позитивна обврска, задолжително било шпанската влада да ја заштити слободата на изразување од законите кои произлегуваат од приватни лица, така што законското отпуштање на жалителот содржело мешање во неговата слобода на изразување.

Озгур Гундем против Турција, бр. 23144/93, §§ 42-43, ЕСЧП 2000-III

Се смета дека Република Турција имала позитивна обврска според членот 10 да презема истражни и заштитни мерки кога новинари и вработени во весникот кој ја поддржувал ПКК биле жртви на кампања на насилство и заплашување. Властите биле свесни дека *Озгур Гундем* и лицата поврзани со него биле предмет на низа насилни дејства и дека жалителите се плашеле дека тие биле цел со намера да се спречи објавувањето и дистрибуцијата на весникот. Сепак, поголемиот дел од жалбите и барањата за заштита поднесени од страна на весникот или на неговиот персонал, останале неодговорени.

Еплбај и други против Обединетото Кралство, бр. 44306/98, ЕСЧП 2003-VI

Жалителите, кои беа активисти кои му се спротивставувале на барањето за издавање на градежна дозвола, поставиле штандови на влезот од приватниот трговски центар, кој првично бил изграден од страна на јавна корпорација. Тие биле спречени од страна на обезбедувањето во нивната намера да соберат потписи. Урамнотежувајќи ги правата за кои станува збор и земајќи ги предвид природата и оп-

сегот на ограничувањето во овој случај, Судот не утврди дека тужената држава не успеала да ја исполни позитивната обврска да ја заштити слободата на изразување на жалителите. Судот го отфрли тврдењето дека членот 10 наметнувал позитивна обврска со цел да се осигури слободата на јавната трибина за остварување на слободата на изразување.

Динк против Турција, бр. 2668/07 и други, § 137, 14 септември 2010 година

Фират Динк, турски новинар со ерменско потекло, беше главен и одговорен уредник на *Агос*, билингвален турско-ерменски неделник кој излегувал од печат во Истанбул. Во периодот меѓу ноември 2003 година и февруари 2004 година Фират Динк објавил осум статии во *Агос*, во кои ги изразил своите гледишта за идентитетот на турските граѓани од ерменско потекло.

Тој бил гонет откако против него била поднесена кривична пријава од страна на една екстремистичка група поединци и бил осуден во согласност со член 301 поради неговото мислење во врска со ерменското прашање, односно, поради оцрнување на турскиот идентитет. Во очите на јавноста, првенствено на ултранационалистичките групи, гонењето и осудувањето на Фират Динк било доказ за тоа дека тој бил поединец кој ги навредил сите лица со турско потекло. Како резултат на ваквото сфаќање или стигма поврзани со него, тој подоцна бил убиен од страна на еден националистички екстремист.

Судот истакнал дека државите требало да создадат поволни услови за учество во јавна дебата од страна на сите засегнати лица, овозможувајќи им да ги изразат своите мислења и идеи без да се плашат. Во случаите како овој, државата не само што морала да се воздржи од секаков вид мешање во слободата на изразување на поединецот туку таа, исто така, имала „*позитивна обврска*“ да го заштити неговото право на слобода на изразување од напади, вклучувајќи ги и нападите од приватни лица. Во поглед на неговите наоди во врска со неуспехот на властите да го заштитат Фират Динк од нападот од страна на членовите на екстремна националистичка група, и земајќи ја предвид осудителната пресуда изречена без да постои „*неодложна општествена потреба*“, Судот заклучи дека „*позитивните обврски*“ на Турција во поглед на слободата на изразување на Фират Динк не биле исполнети. Од таа причина, имало повреда на членот 10.

Паломо Санчез и други против Шпанија [ГС], бр. 28955/06 и други, §
60, 12 септември 2011 година

Жалителите тврдеа дека нивното отпуштање од работа, базирано врз содржината на еден билтен, ги повредило нивните права според членот 10 и дека вистинската причина за нивното отпуштање биле нивните активности во синдикатот, со што е повредено нивното право на собирање и здружување според членот 11. Главното прашање беше дали Шпанија била должна да го гарантира почитувањето на слободата на изразување на жалителите преку поништување на одлуката за нивно отпуштање. Мерката на која се жалеа жалителите, имено, нивниот отказ, не била донесена од страна на државен орган туку од приватна компанија. По објавувањето на билтенот на синдикатот во март 2002 година и на ставовите содржани во него, против жалителите била преземена дисциплинска мерка отказ од страна на нивниот работодавец поради тешки повреди на работната дисциплина, а таа била потврдена од страна на домашните судови. Според тоа, отпуштањето на жалителите не било последица на директна интервенција од страна на домашните органи. Во секој случај, до одговорност од страна на властите ќе дојде ако фактите кои се обжалени произлегле од нивниот неуспех да им го осигурат на жалителите уживањето на правото кое е предвидено во членот 10 од Конвенцијата. Големiot судски совет не утврди повреда на членот 10, бидејќи во конкретните околности на овој случај, мерката отказ која им била изречена на жалителите не била очигледно несразмерна или престога санкција поради која може да се задолжи државата да определи надоместок поништувајќи ја или заменувајќи ја со поблага мерка.

РЕЛЕВАНТНИ ИЗВАДОЦИ ОД СУДСКАТА ПРАКТИКА

Фунтес Бобо против Шпанија, бр. 39293/98, § 38, 29 февруари 2000 година

38. A cet égard, la Cour rappelle que l'article 10 s'impose non seulement dans les relations entre employeur et employé lorsque celles-ci obéissent au droit public mais peut également s'appliquer lorsque ces relations relèvent du droit privé (cf., *mutatis mutandis*, l'arrêt *Schmidt et Dahlström c. Suède* du 6 février 1976, série A n° 21, p. 15, § 33). En outre, dans certains cas, l'Etat a l'obligation positive de protéger le droit à la liberté d'expression contre des atteintes provenant même de personnes privées (cf., *mutatis mutandis*, l'arrêt *Young, James et Webster c. Royaume-Uni* du 13 août 1981, série A n° 44, pp. 22-23, § 55). En conséquence, la Cour estime que la mesure litigieuse constituait une ingérence dans l'exercice de son droit à la liberté d'expression protégé par le paragraphe 1 de l'article 10.

Озгур Гундем против Турција, бр. 23144/93, §§ 42-43, ЕСЧП 2000-III

42. Судот долго време тврдеше дека, иако суштинската цел на многу одредби на Конвенцијата е да се заштити поединецот од произволно мешање од страна на јавните власти, можно е да постојат и позитивни обврски својствени за засегнатите права во ефективна смисла. Тој установи дека таквите обврски може да се појават во согласност со членот 8 (види, меѓу другото, *Gaskin v. the United Kingdom* пресуда од 7 јули 1989 година, Серија А бр. 160, стр. 17-20, §§ 42-49) и членот 11 (види *Plattform "Ärzte für das Leben" v. Austria* пресуда од 21 јуни 1988 година, Серија А бр. 139, стр. 12, § 32). Обврски да се преземат чекори за ефективни истраги, исто така, се споменати во членот 2 (види, на пример, *McCann and Others v. the United Kingdom* пресуда од 27 септември 1995, Серија А бр. 324, стр. 49, § 161) и членот 3 (види *Assenov and Others v. Bulgaria* пресуда од 28 октомври 1998 година, *Извештаи* 1998-VIII, стр. 3290, § 102), додека позитивна обврска да се преземат чекори за заштита на живот може, исто така, да постои во согласност со членот 2 (види *Osman v. the United Kingdom* пресуда од 28 октомври 1998 година, *Извештаи* 1998-VIII, стр. 3159-61, §§ 115-17).

43. Судот потсетува дека клучната важност на слободата на изразување е еден од предусловите за функционална демократија. Вистинското, ефикасно остварување на оваа слобода не зависи само од обврската на државата да не се меша, но може да бара позитивни мерки на заштита, дури и во сферата на односите меѓу поединците (види, *mutatis mutandis*, пресуда во случајот на *X and Y v. the Netherlands* од 26 март 1985 година, Серија А бр. 91, стр. 11, § 23). При определувањето дали постои позитивна обврска или не, мора да се земе предвид правичната рамнотежа која треба да биде воспоставена меѓу општиот интерес на заедницата и интересите на поединецот, барање кое е својствено за Конвенцијата. Опсегот на оваа обврска неизбежно ќе се разликува, имајќи ја предвид разновидноста на состојбите што постојат во државите договорнички, тешкотиите кои настануваат при одржувањето на редот во современите општества и одлуките што мора да се донесат во однос на приоритетите и ресурсите. Таквата обврска не смее да се толкува на таков начин што ќе им наметне невозможен или несразмерен товар на државните органи (види, меѓу многу други одлуки, *Rees v. the United Kingdom* пресуда од 17 октомври 1986 година, Серија А бр. 106, стр. 15, § 37, и *Osman v. the United Kingdom* пресуда цитирана погоре, стр. 3159-60, § 116).

Еплбај и други против Обединетото Кралство, бр. 44306/98, §§ 42-43 и 47-49, ЕСЧП 2003-VI

42. Природата на засегнатото право на Конвенцијата е важен аспект.

43. Судот забележува дека жалителите сакале да го привлечат вниманието на своите сограѓани, спротивставувајќи се на плановите на локалната власт да изгради игралиште и на тој начин да ги лиши нивните деца од зелени површини за игра. Ова било тема од јавен интерес и придонела за дебата во врска со вршењето на овластувањата на локалните власти. Сепак, иако слободата на изразување е важно право, тоа не е неограничено право. Ниту пак е единственото засегнато право на Конвенцијата. Исто така, мора да се имаат предвид имотните права на сопственикот на трговскиот центар во согласност со членот 1 од Протоколот бр. 1.

44. Таа одредба, без оглед на признатата важност на слободата на изразување, не доделува никаква слобода на јавна дискусија за остварување на тоа право. Иако е вистина дека демографскиот, општестве-

ниот, економскиот и технолошкиот развој го менуваат начинот на кој луѓето се движат наоколу и доаѓаат во контакт едни со други, Судот не е убеден дека ова наложува автоматско создавање на правото на влегување во имот кој е во приватна сопственост, или дури и, нужно, во секој имот кој е во јавна сопственост (владини канцеларии и министерства, на пример). Меѓутоа, ако ограничувањето на пристапот до сопственоста е со цел да се спречи секакво делотворно остварување на слободата на изразување или ако може да се каже дека била уништена суштината на правото, Судот не би ја исклучил можноста за појава на позитивна обврска за државата со цел да се заштити уживањето на правата од Конвенцијата преку регулирање на имотните права. Корпоративен град каде што целата општина е управувана од приватна установа би можел да послужи како пример (види *Marsh v. Alabama* ...).

48. Во овој случај, ограничувањето на способноста на жалителите да ги пренесат своите гледишта се протегало до влезот и премините на галериите. Тоа не ги спречило во намерата да добијат индивидуални дозволи од деловните објекти во рамките на галериите (еднаш управникот на еден хипермаркет дозволил да се постави штанд во неговата продавница) за дистрибуирање на нивните летоци на патеките за пристап на јавноста. Исто така, останала отворена можноста тие да агитираат во стариот градски центар и да применат алтернативни средства, како што е повикувањето од врата на врата или барањето на демаскирање во локалниот печат, радиото и телевизијата. Жалителите не одрекле дека овие други методи им биле на располагање. Нивниот аргумент, во суштина, бил дека најлесниот и најефикасен метод да се допре до луѓето било користењето на галериите, како што покажала и самата информативна кампања на локалната власт ... Сепак, Судот не смета дека жалителите можат да тврдат дека тие, како резултат на одбивањето на приватната компанија, Постел, биле успешно спречени во нивната намера да им ги пренесат своите гледишта на сограѓаните. Околу 3.200 луѓе ја потпишале петицијата. Дали повеќе луѓе ќе го направеле истото доколку штандот останел во галериите е шпекулација која не е доволна за да го поддржи аргументот дека жалителите не биле во можност поинаку да ја остварат својата слобода на изразување на логичен начин.

49. Урамнотежувајќи ги правата што се во прашање и земајќи ги предвид природата и опсегот на ограничувањето во овој случај, Судот не утврди дека тужената држава не успеала да исполни некоја позитивна обврска за да ја заштити слободата на изразување на жалителите.

Динк против Турција, бр. 2668/07 и други, §§ 106-108 и 137-138,
14 септември 2010 година

106. Par ailleurs, la Cour considère que les griefs des requérants, tels qu'ils ont été formulés, ainsi que les circonstances particulières de l'espèce, font entrer en jeu l'obligation positive de l'Etat dans le cadre de l'article 10 de la Convention. Elle rappelle que l'exercice réel et effectif de la liberté d'expression ne dépend pas simplement du devoir de l'Etat de s'abstenir de toute ingérence, mais peut exiger des mesures positives de protection jusque dans les relations des individus entre eux. En effet, dans certains cas, l'Etat a l'obligation positive de protéger le droit à la liberté d'expression contre des atteintes provenant même de personnes privées (*Özgür Gündem c. Turquie*, n° 23144/93, §§ 42-46, CEDH 2000-III, dans lequel la Cour a déclaré que l'Etat avait une obligation positive de prendre des mesures d'enquête et de protection face à la campagne de violence et d'intimidation dont un journal ainsi que ses journalistes et son personnel avaient été victimes ; et *Fuentes Bobo c. Espagne*, n° 39293/98, § 38, 29 février 2000, concernant l'obligation pour l'Etat de protéger la liberté d'expression dans le cadre professionnel).

107. Quant aux circonstances particulières de l'espèce exerçant un effet sur la qualité de victime de Firat Dink, la Cour observe en premier lieu que les poursuites pénales dirigées contre lui ont pour origine une plainte des membres d'un groupe ultranationaliste qui ont affirmé s'être sentis attaqués dans leur identité de « Turcs » par les propos du requérant. Lorsque le parquet a intenté une action pénale contre Firat Dink, le tribunal correctionnel a permis aux membres de ces groupes de se porter parties intervenantes à cette procédure pénale. En deuxième lieu, la Cour constate, comme le font observer les requérants, que le fait que Firat Dink a été déclaré coupable en vertu de l'article 301 du code pénal l'a présenté aux yeux de l'opinion publique, et notamment vis-à-vis des groupes ultranationalistes, comme un individu insultant toutes les personnes d'origine turque. Enfin, la Cour rappelle que les auteurs présumés du

meurtre de Firat Dink appartiennent aux milieux ultranationalistes, pour lesquels le sujet est extrêmement sensible, et que les forces de l'ordre, qui avaient été clairement informées de la préparation de cet acte criminel, n'ont pris aucune mesure de nature à l'empêcher.

108. A la lumière de ces explications, la Cour estime que la confirmation de la culpabilité de Firat Dink par la Cour de cassation, prise isolément ou combinée avec l'absence de mesures protégeant celui-ci contre l'attaque des militants ultranationalistes, a constitué une ingérence dans l'exercice de son droit à la liberté d'expression protégé par le paragraphe 1 de l'article 10.

...

137. En réponse aux griefs des autres requérants selon lesquels le verdict de culpabilité aurait désigné Firat Dink comme une cible pour les groupes ultranationalistes, qui l'ont finalement assassiné, la Cour réitère ses considérations concernant les obligations positives de l'Etat en matière de liberté d'expression (paragraphe 106 ci-dessus). Elle estime aussi que les obligations positives en la matière impliquent, entre autres, que les Etats sont tenus de créer, tout en établissant un système efficace de protection des auteurs ou journalistes, un environnement favorable à la participation aux débats publics de toutes les personnes concernées, leur permettant d'exprimer sans crainte leurs opinions et idées, même si celles-ci vont à l'encontre de celles défendues par les autorités officielles ou par une partie importante de l'opinion publique, voire même sont irritantes ou choquantes pour ces dernières.

138. Dans ce contexte, la Cour réitère ses constats concernant les circonstances particulières de l'affaire exerçant un effet sur la qualité de victime du requérant Firat Dink, tels qu'exposées au paragraphe 107 ci-dessus. Elle estime que, dans ces circonstances, le manquement des forces de l'ordre à leur devoir de protéger la vie de Firat Dink contre l'attaque des membres d'un groupe ultranationaliste (paragraphe 75 ci-dessus), ajouté au verdict de culpabilité prononcé par les juridictions pénales en l'absence de tout besoin social impérieux (paragraphe 136 ci-dessus), a aussi entraîné, de la part du Gouvernement, un manquement à ses obligations positives au regard de la liberté d'expression de ce requérant.

Паломо Санчез и други против Шпанија [GC], бр. 28955/06, 28957/06,
28959/06 и 28964/06, §§ 58-62, 12 септември 2011 година

58. Судот забележува дека, според членот 1 од Конвенцијата, државите договорнички „на сите под нивна надлежност ќе им ги признаат правата и слободите дефинирани во ... Конвенција[та]“. Како што Судот има одлучено во случајот *Marckx v. Belgium* (13 јуни 1979 година, § 31, Серија А бр. 31; види исто така *Young, James and Webster v. the United Kingdom*, 13 август 1981 година, § 49, Серија А бр. 44), покрај примарно негативната обврска на државата да се воздржи од мешање во правата кои се гарантирани со Конвенцијата, „може да постојат позитивни обврски кои се својствени“ за тие права.

59. Тоа важи и за слободата на изразување, чие вистинско и ефикасно остварување не зависи само од обврската на државата да не се меша, туку може да бара позитивни мерки на заштита, дури и во сферата на односите меѓу поединците. Во одредени случаи државата има позитивна обврска да го заштити правото на слобода на изразување, дури и од мешање од страна на приватни лица (види *Fuentes Bobo*, цитирано погоре, § 38; *Özgür Gündem v. Turkey*, бр. 23144/93, §§ 42-46, ЕСЧП 2000-III; и *Dink*, цитирано погоре, § 106).

60. Во овој случај, мерката на која се жалат жалителите, имено нивниот отказ, не била донесена од страна на државен орган туку од приватна компанија. По објавувањето на билтенот на синдикатот, во март 2002 година, и на ставовите кои тој ги содржел, против жалителите била преземена дисциплинска мерка отказ од страна на нивниот работодавец поради тешки повреди на работната дисциплина (види во параграф 14 погоре), а таа била потврдена од страна на домашните судови. Отпуштањето на жалителите не било последица на директна интервенција од страна на домашните органи. Во секој случај, до одговорност од страна на властите ќе дојде ако фактите кои се обжалени произлегле од нивниот неуспех да им го осигурат на жалителите уживањето на правото кое е предвидено во членот 10 од Конвенцијата (види, *mutatis mutandis*, *Gustafsson [v. Sweden]*, § 45).

61. Во тие околности, Судот смета дека е соодветно да се разгледаат овие жалби во смисла на позитивните обврски на тужената држава според членот 10, од аспект на членот 11. Затоа, Судот ќе утврди дали, во овој случај, шпанските судски органи, со одбивањето на наводите

на жалителите, соодветно го обезбедиле нивното право на слобода на изразување во смисла на работните односи.

62. Иако не постои прецизна дефиниција на границата меѓу позитивните и негативните обврски на државата според Конвенцијата, применливите начела се, сепак, слични. И во двата контекста мора првенствено да се земе предвид правичната рамнотежа која мора да се воспостави меѓу спротивставените интереси на поединецот и на заедницата како целина, во секој случај, во рамките на слободата на сопствена процена која ја ужива државата (види *Iltalehiti and Karhuvaara [v. Finland]* § 42).

ПРИЛОГ – Список на пресуди и одлуки што се цитирани во извештајот

<i>Appleby and Others v. the United Kingdom</i> , no. 44306/98, ECHR 2003-VI	5, 7-8
<i>Assenov and Others v. Bulgaria</i> , 28 October 1998, <i>Reports of Judgments and Decisions</i> 1998-VIII.....	4
<i>Dink v. Turkey</i> , nos. 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09 and 7124/09, 14 September 2010	5, 6, 8-9
<i>Fuentes Bobo v. Spain</i> , no. 39293/98, 29 February 2000.....	5, 6-7
<i>Gaskin v. the United Kingdom</i> , 7 July 1989, Series A no. 160.....	4
<i>Informationsverein Lentia and Others v. Austria</i> , 24 November 1993, Series A no. 276	4
<i>McCann and Others v. the United Kingdom</i> , 27 September 1995, Series A no. 324	4
<i>Melnychuk v. Ukraine</i> (dec.), no. 28743/03, ECHR 2005-IX	5
<i>Observer and Guardian v. the United Kingdom</i> , 26 November 1991, § 59, Series A no. 216	4
<i>Osman v. the United Kingdom</i> , 28 October 1998, <i>Reports of Judgments and Decisions</i>	

ПОЗИТИВНИ ОБВРСКИ ЗА ЗЕМЈИТЕ-ЧЛЕНКИ СПОРЕД ЧЛЕНОТ 10 ЗА ЗАШТИТА НА
НОВИНАРИТЕ И ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА НЕКАЗНИВОСТА

1998-VIII.....	4
Özgür Gündem v. Turkey , no. 23144/93, ECHR 2000-III	5, 7
Palomo Sánchez and Others v. Spain [GC], nos. 28955/06, 28957/06, 28959/06 and 28964/06, 12 September 2011	4, 6, 9
Plattform “Ärzte für das Leben” v. Austria , 21 June 1988, Series A no. 139	4
Rees v. the United Kingdom , 17 October 1986, Series A no. 106.....	4